

" به نام خدا "

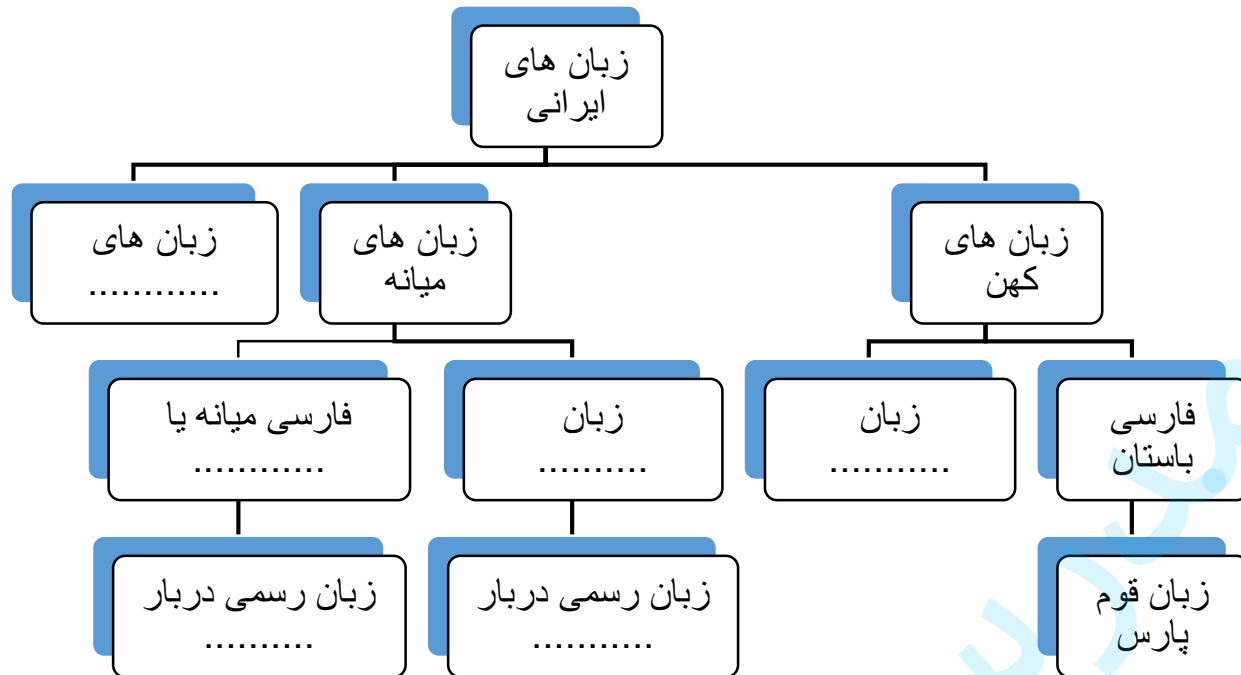
نام خانوادگی :	نام : نام خانوادگی :
نام آموزشگاه:	نام خانوادگی :
شماره داوطلب :	سوال‌های امتحان پایه دهم انسانی - متوسطه دوم
نوبت صبح	درس : تاریخ (۱) ایران و جهان باستان
شماره کلاس	تعداد صفحات : ۴
	تعداد سوال : ۱۹
	*توجه : نیاز به پاسخ نامه ندارد
	نوبت دوم

نام طراح: سیمین کریمیان - سرگروه تاریخ ناحیه ۵ مشهد

" دوست من با یاد خدا آغاز کن و خود را باور داشته باش "

۱	موارد درست یا نادرست را در جدول زیر، با پرکردن مربع مقابل هر سوال، مشخص نمایید. (هرمورد ۲۵/).												
	<table border="1"> <tr> <td>الف</td> <td>تا اواخر دوره تولید خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت؛ به حدی که از هنر نقاشی، برای نشان دادن احساس و اندیشه خود استفاده کرد.</td> <td>درست</td> <td>نادرست</td> </tr> <tr> <td>ب</td> <td>دانشمندان یونانی بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد و عقل به مطالعه پدیده ها می پرداختند.</td> <td>درست</td> <td>نادرست</td> </tr> <tr> <td>پ</td> <td>سر هنری راولینسون انگلیسی موفق به خواندن خط میخی و ترجمه سنگ نوشته بیستون شد.</td> <td>درست</td> <td>نادرست</td> </tr> </table>	الف	تا اواخر دوره تولید خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت؛ به حدی که از هنر نقاشی، برای نشان دادن احساس و اندیشه خود استفاده کرد.	درست	نادرست	ب	دانشمندان یونانی بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد و عقل به مطالعه پدیده ها می پرداختند.	درست	نادرست	پ	سر هنری راولینسون انگلیسی موفق به خواندن خط میخی و ترجمه سنگ نوشته بیستون شد.	درست	نادرست
الف	تا اواخر دوره تولید خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت؛ به حدی که از هنر نقاشی، برای نشان دادن احساس و اندیشه خود استفاده کرد.	درست	نادرست										
ب	دانشمندان یونانی بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد و عقل به مطالعه پدیده ها می پرداختند.	درست	نادرست										
پ	سر هنری راولینسون انگلیسی موفق به خواندن خط میخی و ترجمه سنگ نوشته بیستون شد.	درست	نادرست										
۲	شماره گزینه صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب کرده و در جای خالی بنویسید. (هرمورد ۲۵/).												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ویژگی</th> <th>نام شهرها</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف - پایتخت سلوکیان در شمال سوریه بود.</td> <td>۱- تیسفون</td> </tr> <tr> <td>ب - شهر صد دروازه را یونانیان به این نام می خواندند.</td> <td>۲- انطاکیه</td> </tr> <tr> <td>پ - اردشیر ساسانی در این شهر تاج گذاری کرد.</td> <td>۳- هکاتم پلیس</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴- سلوکیه</td> </tr> </tbody> </table>	ویژگی	نام شهرها	الف - پایتخت سلوکیان در شمال سوریه بود.	۱- تیسفون	ب - شهر صد دروازه را یونانیان به این نام می خواندند.	۲- انطاکیه	پ - اردشیر ساسانی در این شهر تاج گذاری کرد.	۳- هکاتم پلیس		۴- سلوکیه		
ویژگی	نام شهرها												
الف - پایتخت سلوکیان در شمال سوریه بود.	۱- تیسفون												
ب - شهر صد دروازه را یونانیان به این نام می خواندند.	۲- انطاکیه												
پ - اردشیر ساسانی در این شهر تاج گذاری کرد.	۳- هکاتم پلیس												
	۴- سلوکیه												
۳	به سوالات چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید: (هرمورد ۲۵/).												
	<p>الف - کدامیک از موارد زیر جزء منابع دست اول نوشتاری در تاریخ ایران، به شمار نمی آید؟</p> <p>۱- ☐ کتاب تاریخ هرودت</p> <p>۲- ☐ تورات</p> <p>۳- ☐ مقالات</p> <p>۴- ☐ سالنامه ها</p> <p>ب - مکان کدام یک از شهرهای نخستین در فلات ایران، درست بیان شده است؟</p> <p>۱- ☐ چغامیش: خوزستان</p> <p>۲- ☐ شوش: ایلام</p> <p>۳- ☐ شهداد: سیستان</p> <p>۴- ☐ شهر سوخته: کرمان</p> <p>پ - در رابطه با دین و اعتقادات ایران باستان کدام مورد صحیح نمی باشد؟</p> <p>۱- ☐ مغها نقش مهمی در آمیختن باورهای دینی کهن با تعالیم زرتشت داشتند.</p> <p>۲- ☐ اشکانیان همانند هخامنشیان حامی سیاست آزادی دینی بودند.</p> <p>۳- ☐ کتاب " دینکرد " دانشنامه ای مشتمل بر عقاید زرتشت است.</p> <p>۴- ☐ در دوره ساسانیان، آتشکده آذر گشنسب در آذربایجان ویژه موبدان بود.</p>												

دانش آموز عزیز در رابطه با سیر تحول زبان های آریایی، نقشه مفهومی زیر را تکمیل کنید. (هر مورد ۲۵/). ۱/۵

دوست من، جای خالی را با مشخص کردن یکی از کلمات داخل پرانتز، کامل نمایید. (هر مورد ۵/)

الف - در دوره باستان در جمهوری روم، قدرت اجرایی در اختیار یک فرد به عنوان شخص اول مملکت قرار گرفت که به ..... و بعدها به "امپراتور" معروف شد. (کنسول - آوگوستوس - اکتاویان)

ب - در مصر باستان در دوره ..... اهرام سه گانه به عنوان یکی از شاهکارهای معماری جهان باستان ساخته شد. (امپراتوری قدیم - امپراتوری میانه - امپراتوری جدید)

پ - پادشاهی که با حکومت بابل علیه آشور متحد شد، ..... نام داشت. (دهیوک - هووخشره - آستیاک)

ت - در ایران باستان ..... پیوند تنگاتنگی با باورهای دینی و زندگی سیاسی و اجتماعی و اقتصادی مردم ایران، به ویژه فعالیت های کشاورزی داشتند. (گوسان ها - امشاسپندان - گاهنبارها)

فرزندم، متن زیر را که گزیده هایی از سرود ه های زرتشت در کتاب اوستا است را به دقت مطالعه کنید و سپس به سوالات مربوطه پاسخ دهید.

۱- « ای مردم، این حقیقت را به گوش هوش بشنوید و با اندیش های روشن و ژرف بینی آن ها را بررسی کنید. هر مرد و زن راه نیک و بد را شخصا برگزینید. پیش از فرا رسیدن روز واپسین همه به پا خیزید و در گسترش آیین راستی بکوشید.»

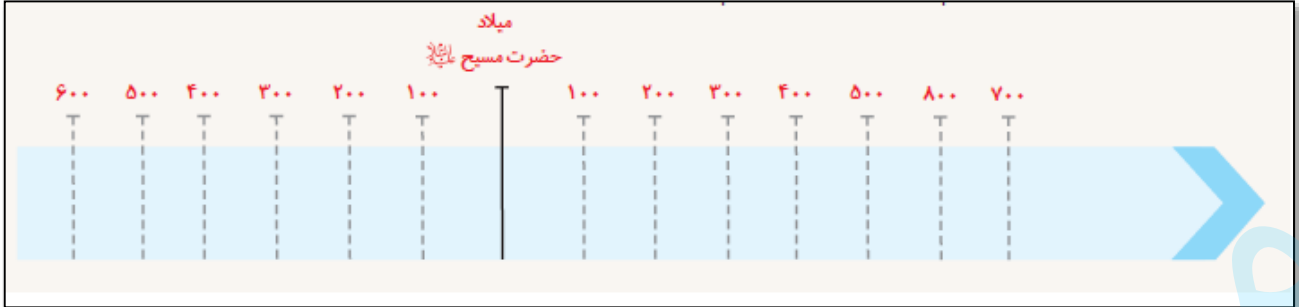
۲- کسی که به سوی راستی و پاکی روی آورد، جایگاهش سرای روشنایی یا بهشت خواهد بود، ولی شخص دروغگو و بدکار، زمانی دراز، با شیون و افسوس در تیرگی به سر خواهد کرد.

الف- هریک از گزیده های فوق، ناظر بر کدام یک از اصول اعتقادی زرتشت است؟ (هر مورد ۲۵/)

۱-
۲-

ب- بر اساس این آموزه ها اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین چگونه معنا می یابد؟ (۱ نمره)

۱	<p>دانش آموز عزیز خسته نباشید؛ لطفاً شماره رویدادهای زیر را بر روی « نمودار خط زمان » نمایش دهید.</p> <p>۳۲۱ ق.م: تاسیس سلسله موریای در هند (۱) - ۳۳۰ ق.م: قتل داریوش سوم، آخرین پادشاه هخامنشی (۲) - ۶۳۶ م: نبرد قادسیه بین سپاه ایران و اعراب (۳) - ۵۳ ق.م: جنگ حران و پیروزی سورنا بر کراسوس. (۴).</p>	۷
---	---	---

۱/۵	<p>در مورد مفاهیم، واژگان و اصلاحات زیر در یک سطر، توضیح دهید:</p> <p>الف - دولت - شهر: ب - ملوک الطوائفی : ب - ایرانشهر:</p>	۸
-----	---	---

۱	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> </div> </div>	۹
---	--	---

نمودار هرم اجتماعی ایران را در دوران هخامنشیان و ساسانیان به دقت ملاحظه فرمایید و تفاوت ها و شباهت های آنها را بیان کنید.

۱/۷۵	<p>در زمینه هنر ایران باستان به سوالات زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف - هنر دوره ماد بر چه متکی بود؟ (۵/۱. نمره)</p> <p>ب - یک مورد از ویژگی های هنر و معماری دوره هخامنشیان را شرح دهید. (۵/۱. نمره)</p> <p>پ - معماری ساسانی با بنای ..... آغاز شد و با ساخت ..... به اوج رسید. (هر مورد ۲/۵).</p> <p>ت - عظیم ترین مجموعه ساختمانی و شاهکار معماری جهان باستان را نام ببرید. (۲/۵)</p>	۱۰
------	--	----

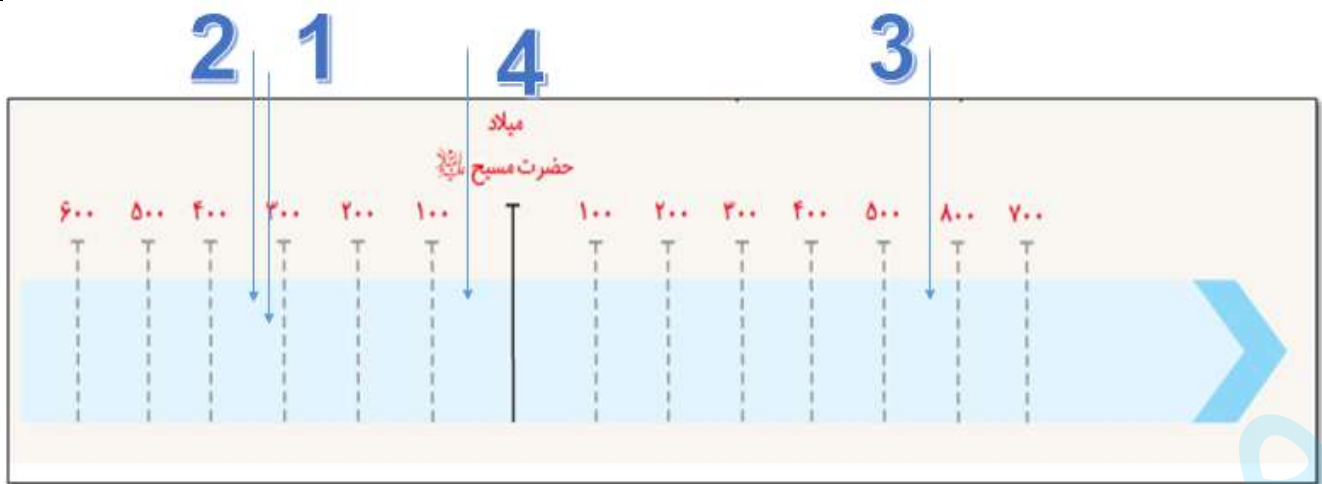
*** دانش آموز عزیز: به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید***

.۱/۵	یکی از اساسی ترین و شکوهمندترین فتوحات تاریخ جهان چیست؟	۱۱
.۱/۵	یکی از ویژگی های مهم تمدن ایلامی، چیست؟	۱۲
.۱/۵	دو مورد از مهم ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشی را نام ببرید.	۱۳

۱	پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور، چه اقداماتی انجام دادند؟ -۱ -۲	۱۴
۱	تأثیر اعتقادات و نظریات کنفوسیوس را بر جامعه چین توضیح دهید.	۱۵
۱	اقدام مهم و مدبرانه داریوش اول در زمینه توسعه راه های دریایی را شرح دهید.	۱۶
۱	تأثیر عوامل سیاسی، مدیریتی را بر اقتصاد و معیشت ایران در دوران باستان، توضیح دهید.	۱۷
۱	آیین مانوی و آیین مزدکی را مقایسه کرده و شباهت ها و تفاوت های آنان را بیان کنید.	۱۸
۱	وضعیت آموزش را در گروه های مختلف جامعه ساسانی مقایسه کنید و شباهت ها و تفاوت ها را بیان نمایید. (مقایسه نوع آموزش ها در دو طبقه از جامعه)	۱۹

” به نام خدا ”

نام خانوادگی :	اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی	نام : ۹۶/۳ / تاریخ آزمون :
نام آموزشگاه:	آموزش و پرورش ناحیه ۵ مشهد مقدس	وقت : ۸۰ دقیقه
شماره داوطلب :	پاسخنامه - سوالات امتحان پایه دهم انسانی - متوسطه دوم	ساعت شروع :
نوبت صبح	درس : تاریخ (۱) ایران و جهان باستان	تعداد صفحات : ۴
شماره کلاس	دبیرستان بنت الهدی صدر	تعداد سوال : ۱۹
	نوبت دوم	*توجه : نیاز به پاسخ نامه ندارد
نام طراح: سیمین کریمیان - سرگروه تاریخ ناحیه ۵ مشهد		
۱	الف - نادرست (۲۵/۱) (درس ۴ ص ۳۲) ب - درست (۲۵/۱) (درس ۶ ص ۵۵) پ - درست (۲۵/۱) (درس ۷ ص ۶۴)	۰/۷۵
۲	الف - ۲ (۲۵/۱) (درس ۱۰ ص ۹۱) ب - ۳ (۲۵/۱) (درس ۱۰ ص ۹۱) پ - ۱ (۲۵/۱) (درس ۱۰ ص ۹۴)	۰/۷۵
۳	الف - ۳ (۲۵/۱) (درس ۷ ص ۶۷) ب - ۱ (۲۵/۱) (درس ۸ ص ۷۵) پ - ۴ (۲۵/۱) (درس ۴ ص ۱۳۴)	۰/۷۵
۴	(درس ۱۵ ص ۱۳۷-۱۳۸) (هر مورد ۲۵/۱)	۱/۵
۵	الف - آوگوستوس (۱۵/۱) (درس ۶ ص ۵۸) ب - امپراتوری قدیم (۱۵/۱) (درس ۴ ص ۳۸) پ - هووخشتره (۱۵/۱) (درس ۹ ص ۸۲) ت - گاهنبارها (۱۵/۱) (درس ۱۳ ص ۱۱۶)	۲
۶	الف - ۱- پندار نیک (اندیشه) (۲۵/۱) ۲- کردار نیک (۲۵/۱) ب- از آموزه های مهم زرتشت، که بر اساس یگانگی و پرستش اهورامزدا قرار دارد؛ اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین است؛ روزی که درباره اعمال انسان در جهان، داوری خواهد شد. نیکان به جرگه یاران اهوره مزدا خواهند پیوست و بدان به دوزخ افکنده و برده اهریمن خواهند شد. (درک دانش آموز از مفهوم مد نظر است) (۱) (درس ۱۴ ص ۱۲۸-۱۲۹)	۱/۵
۷	(درس ۱۵ ص ۱۳۷-۱۳۸)	۱

۱/۵

۸

در مورد مفاهیم، واژگان و اصلاحات زیر در یک سطر، توضیح دهید:

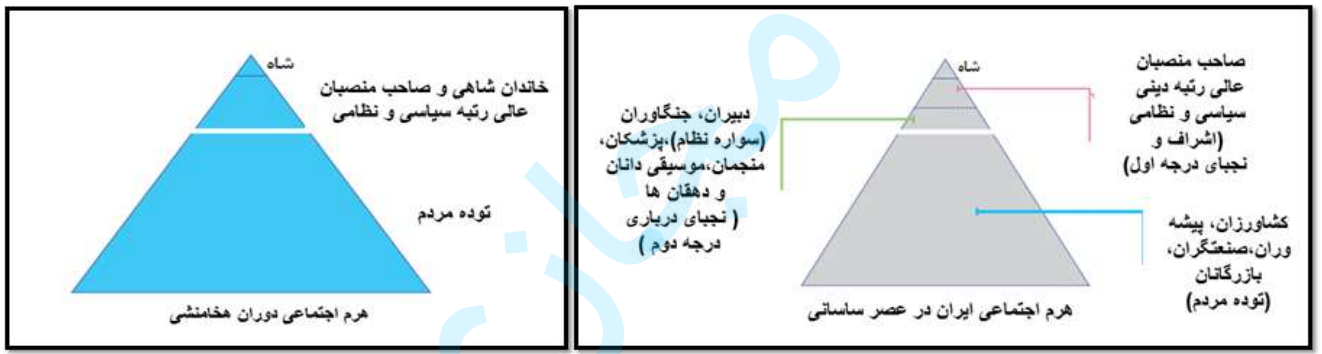
الف - دولت - شهر: شهرها ی سومر به همراه روستاهای پیرامون خود، دارای حکومتی مستقل بودند که به آنها دولت شهر یا کشور شهر گفته می شود .

ب - ملوک الطوائفی : نظام حکومتی اشکانیان مجموع هایی از حکومت های نیمه مستقل بود که به حکومت مرکزی اشکانی، مالیات و نیروی نظامی می دادند . این نوع حکومت را ملوک طوائفی خوانده اند. (درس ۱۰ ص ۹۳)

ب - ایرانشهر: قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می راندند؛ ایرانشهر نامیده می شد. (درس ۱۱ ص ۱۰۴)

۱

۹

شبهت ها: ۱- در راس هرم اجتماعی هر دو دوره، شاه قرار داشت. ۲- صاحب منصبان عالی رتبه سیاسی و نظامی در هر دو دوره بعد از شاه قرار دارند. ۳- توده مردم در هر دو دوره در پایین هرم در ساختار اجتماعی و جمعیت بیشتر قرار دارند. (ذکر دو مورد کافی است)

تفاوت ها: ۱- طبقه دوم در ساختار اجتماعی ساسانیان گسترده تر شد و مناصب جدیدی نسبت به هخامنشیان به آن اضافه گردید. ۲- در ساختار اجتماعی ساسانیان طبقه سوم جدیدی با مناصب جدید شکل گرفت که در دوره هخامنشی وجود نداشت. ۳- توده مردم در دوره ساسانی به گروه های متعدد تقسیم شدند و تقسیم کار جدید بر اثر تحولات اجتماعی شکل گرفت. (دو مورد) (درس ۱۲ ص ۱۱۲)

* توجه: پاسخ خلاق و یافتن تفاوت های درست دیگری نیز مورد تایید است.

۱/۷۵

۱۰

الف - هنر دوره ماد متکی بر تجربیات و دستاوردهای هنری بومیان غرب فلات ایران بود (۵/ نمره)

ب - یکی از موارد زیر: (درس ۱۶ ص ۱۴۳-۱۴۴) (۵/)

۱- تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملت های تابع آن حکومت بود که پیشینه تمدنی درخشانی داشتند. (پادشاهان هخامنشی به طور گسترده از مهارت و استادی هنرمندان و معماران سرزمین های قلمرو تحت فرمان خود استفاده می کردند. در این دوره، تجربیات و سبکهای هنری اقوام غیرایرانی با

	<p>شیوه های بومی ترکیب شد و هنری به وجود آمد که کاملاً تازگی داشت و روح هنر ایرانی بر آن حاکم بود.</p> <p>۲- ویژگی شاخص هنر و معماری دوره هخامنشی، درباری بودن آن بود، به این معنی که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری را به نمایش می گذاشت. درواقع، بخش عمده آثار هنری شاخص و ساختار نهایی مجلل، به خواست شاهان و درباریان و برای زندگی تجملاتی و تشریفاتی آنان به وجود آمد.</p> <p>۳- طبیعت گرایی یا به عبارت دیگر، استفاده و تقلید از عناصر موجود در طبیعت مانند حیوانات و گیاهان در آثار هنری شان است.</p> <p>پ - کاخ اردشیر (گور) (۲۵/.) - کاخ تیسفون (۲۵/.) (درس ۱۶ ص ۱۵۰).</p> <p>ت - تخت جمشید (۲۵/.) (درس ۱۶ ص ۱۴۶)</p>
	*** دانش آموز عزیز: به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید***
۱۱	فتح مسالمت آمیز بابل توسط کورش (درس ۹ ص ۸۳)
۱۲	برای زن ارزش و مقام و منزلت والا داشته اند. ۲ (ص ۷۹)
۱۳	۱- سنگ نوشته ها (۲۵/.) ۲- لوح های گلی (۲۵/.) (درس ۷ ص ۶۸).
	**** سوالات گسترده پاسخ ****
۱۴	۱ سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل دادند. اقدام به توسعه و تقویت تشکیلات اداری (دیوان سالاری) منسجم و منظمی کردند. (درس ۱۱ ص ۱۰۳)
۱۵	۱ کنفوسیوس بیش از هر چیز به رفتار اخلاقی توجه داشت. اندیشه و آیین کنفوسیوس در چین، رواج یافت و تعلیم داده شد. یکی از اقدامات مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود. در چارچوب این اصول، افراد براساس توانمندی و شایستگی های خویش و نه بر مبنای ثروت و وابستگی های خانوادگی به خدمت گرفته می شدند. از این رو، کسانی که داوطلب خدمات دولتی بودند، به منظور اثبات استعداد و صلاحیت خود، لازم بود در آزمون های مختلفی شرکت کنند. (درس ۶ ص ۱۰۳)
۱۶	۱ از اقدامات مهم و مدبرانه داریوش در زمینه توسعه راه های دریایی، اتصال دریای سرخ به رود نیل بود. او هنگام سفر به مصر دستور داد با حفر آبراهه ای (کانالی)، دریای سرخ به رود نیل متصل گردد تا امکان تردد کشتی ها میان این رود و دریا فراهم آید. (درس ۱۳ ص ۱۲۱)
۱۷	۱ وضعیت اقتصاد و معیشت ایران در دوران باستان همواره تحت تأثیر عوامل سیاسی، مدیریتی و اقلیمی قرار داشت. در زمانهایی که صلح، آرامش و امنیت حکم فرما بود و زمامدارانی لایق و کارداران حکومت م یکردند، فعالیتهای اقتصادی، شرایط مطلوبی داشت و مردم با خیال آسوده به کسب و کار می پرداختند و از حداقل امکانات رفاهی و معیشتی برخوردار بودند؛ اما در دورانی که حکومت مرکزی ضعیف و آشوب و ناامنی فراگیر می شد و یا دشمنان خارجی به ایران هجوم می آوردند، اوضاع و شرایط اقتصادی به هم ریخت و رونق و آبادانی رخت بر م یبست. (درس ۱۳ ص ۱۲۷).
۱۸	۱ مانی: با ترکیب آموزه هایی از دین های زرتشتی، مسیحی و بودایی، آیین جدیدی را عرضه کرد. مانی عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی، آمده اند تا روح را که از دنیای نور است، از جهان مادی و

تاریکی برهاند و انسان را به رستگاری برسانند. مانی و پیروان او، کتاب های خود را به زبان های مختلف می نوشتند و گاه برای تفهیم مطالب، از نقاشی استفاده می کردند. مانی عقاید خود را در کتابی با عنوان شاپورگان نوشت و به شاپور هدیه کرد.

مزدک: طرفدار برابری مردم در بهره مندی از منافع اقتصادی و اجتماعی بود. او اعتقاد داشت مردم باید در زندگی از امکانات یکسان برخوردار باشند و خواهان آن بود که زمین و دارایی طبقات بالا، میان تهیدستان تقسیم شود. با وجود آنکه مزدک پیروان خود را از ستیز با طبقات بالا منع کرده بود جنبش بزرگی علیه نابرابری ها و تبعیض های اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک پدید آمد. این جنبش، پایه های نظام طبقاتی ساسانی را به شدت لرزاند. (درس ۱۴ ص ۱۳۵ - درس ۱۰ ص ۹۵ - درس ۱۲ ص ۱۱۳) * دریافت مفهوم از اجتماعی و فردی بودن ادیان و تاثیر آن بر جامعه مد نظر است.

۱ فرزندان اشراف فرزندان بزرگان و موبدان: می توانستند به مدرسه بروند شاهزادگان و فرزندان صاحب منصبان سیاسی و نظامی، به فراگیری دانش های سیاسی، کشورداری، فنون رزمی و گاهی زبان های خارجی می پرداختند؛ فرزندان موبدان: تعلیمات دینی و اوستایی را آموزش می دیدند و فرزندان دبیران نیز خط، زبان، ادبیات و حساب را می آموختند. فرزندان کشاورزان و توده مردم، پیشه وران و صنعتگران: نمی توانستند به مدرسه بروند - امکان تحصیل فراهم نبود - نمی توانستند درس بخوانند. اینان به طور معمول، حرفه پدران خود را می آموختند. گروه بسیاری از بازرگانان: شهرها، دست کم، «خواندن، نوشتن و حساب می دانسته اند. شباهت ها: قسمتی از برنامه های آموزشی و مواد درسی مدارس و آموزشگاه ها از قبیل آموختن اصول دین زرتشتی، فراگیری آداب و رسوم دینی و میهنی و مختصری خواندن و نوشتن، همگانی بود. (به جز توده مردم) (درس ۱۵ ص ۱۴۱). * درک مفهوم تفاوت طبقات در نوع و مواد آموزشی مورد تاکید است.

۱۹

موفق و سرافراز باشید